

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**ITINERARI[I] || ITALIAE || RERVMQ. ROMANARVM || LIBRI
TRES ||**

Schottus, Franciscus

Antverpiae, 1600

Baiae Veteres.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-70633](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-70633)

gerentur in urbe proceres. tum etenim exclamabant homines, *O Vatia solus scis viuere: eo quod in villa sua latitans, se de periculo subduceret.* Sed hæcenus de Baianis veterum principum villis celebribus. Ceterum thermas, sudatoria, hypocaustra, calidorumque fontium miracula ab aliis abundè descripta prætereo. Nimis enim longum esset, omnia hic percurrere: immo describere exactius quid ubique fuerit, nunc quidem impossibile est. Nam maiorum barbaries, bellicæ frequentes clades, atque terræmotuum impetus crebri totam illam politissimam regionis faciem mutarunt in ruinas deformes, quæ vix discerni nunc possunt.

B A I A E V E T E R E S.

BA I A R V M antiquissimarum pulcherrima fundamenta cum plateis silicatis nunc demersa pelago visuntur in undis. Oppidi vix visæ in continenti reliquæ, balnearum atque thermarum cauernæ, & ædificia vetusta, & admirandi operis extant circumquaque in vicinis montium cliuis, & radicibus. Interim multæ structuræ in cineribus incendiorum sepultæ iacent, multæ vastis terræmotuum voraginibus absorptæ sunt. *Portus Baiani* veteres pilas ex cocto latere maximas Puteolanæ molis instar sumptibus immensis factas inter fluctus scopulorum extantes forma videmus: sicut & claustrorum moles ac fundamenta, quæ quondam piscosos *Lucrinum Auernumque* lacus aduersus aperti maris tempestates muniebant. Ab Hercule primum aggerem iactum ferunt longitudine stadiorum octo, latitudine, qua duo vehicula commeare poterant, vt Strabo testatur: cum, vt dixi, Geryonis boues traducere vellet. Grata posuerunt illum ad Baulos propterea templo **ro-**
tundo

tundo coluit, cuius adhuc ostenduntur reliquiae. Portum verò Baianum atque Lucrini Auernique lacuum claustra tempestatibus dissoluta restaurasse C. Iulium Cæsarem, colligimus ex Maronis Georgicis, & eius commentatore Seruio: quibus suffragari & Suetonius videtur scribens, portum Iulium apud Baias Augustum perfecisse, cum immisso in Lucrinum & Auernum lacum mari, stationem classi pararet. Sed quo, inquires, in magistratu hæc Iulius Cæsar Lucrino & Auerno claustra posuit? Atqui in primo, ni fallor, consulatu: cum optimatum consensu futuris Cæsari & Bibulo consulibus prouinciæ minimi negotij, id est, siluæ callesque decernerentur à senatu, vt idem Suetonius in vita Iulij tradit. A senatu namque publicanis orantibus, ne ibidem vectigalia deteriora fierent, eò Cæsarem missum fuisse vti prouideret, Seruius commentator indicat; & proinde opus id Iulium appellatum esse exponens Maronis hos versus in Georgicorum secundo:

*An memorem portus? Lucrinoq; addita claustra,
Atque indignatum magnis stridoribus aquor?
Iulia qua ponto longè sonat unda refuso,
Tyrrhenusq; fretis immittitur æstus Auernis.*

Iam verò Lucrini & Auerni spacia magna mons nouus occupat, ex imis terrarum penetralibus excitus anno salutis nostræ ∞ DXXXVIII. in fine mensis Septembris, cum ferè biennio totus ille regionis tractus crebris terræmotibus fuisset concussus. Tum autem III. Kal. Octobris vna nocte inter Gauri radices & mare iuxta dictos lacus mons ille semet erexit in altitudinem mille amplius passuum, & maris fluctus cum litore toto per passus ferè c. c. submouit. Tripergulanum vicum per amplum cum celeberrimis balneis penitus absorbuit, & lacus duo

Lucrinum Auernumque vicinos magna ex parte saxis, cineribus & terra compleuit. Quaterna passuum milia nunc radicum suarum ambitu complectitur. Quantum igitur veterum monumentorum sub se sepelierit, haud facile dixeris. Crater in eius cacumine circularis, per quem flammæ eructauit, latè per diametrum patet passibus circiter quinquaginta, cliuoseque descendens in arctum adhuc temporis in fundo fumantes atque calidas aquas continere dicitur.

LACVS AVERNVS.

Monstratur & lacus Auernus, Homeri, Maronis, aliorumque celebrium poetarum carminibus illustris, & à Strabone, pluribusque diligenter descriptus propter Saturnia veterum somnia atque superstitiones: quibus persuasum fuit, quòd illic

Noctes atque dies patet atri ianua Ditis.

Accessum videlicet ad inferos ibidem fuisse, euocari manes humana cede, dirisque sacrificiis solere, nec non antiquissimos accolas *Cimmerios* sacerdotes oracula petentes aduenas inde per specus subterraneos ad Plutonem duxisse, vulgoque nunc etiam persuasum est, per vicini montis viscera, quem idcirco *Sibulle* vocant, aditum patere ad *Cumane Sibulle* penetralia subterranea, in quibus operatam sacris, oraculaque dedisse ferunt. quæ Leander Albertus in Italia sua non minus diligenter, quam eleganter descripsit. Hæret adhuc opinio nunc temporis apud Campanos atque vulgus imperitum, ab *Auerno* vel inferis istac Christum seruatorem nostrum, morte per mortem domita, retulisse spolia optima; sanctorumque patrum animas ex infernis carceribus extractas per montem Auerno, & nouo monti vicinum traduxisse, qui propterea
Christi